

УДК 004.72(002.+371.33)

Н. В. ЮХНО

здобувач

Харківський національний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ КОЛЕДЖІВ

У статті на основі наукової літератури визначено суть поняття “професійна підготовка сучасних студентів медичних коледжів”. Виокремлено особливості професійної підготовки студентів медичних коледжів. Доведено, що вони сприяють реалізації мети системи професійної освіти – виховання та підготовка конкурентоспроможного висококваліфікованого спеціаліста зі світоглядом гуманістичного спрямування, готового до гармонійного життя та ефективної діяльності в суспільстві, а також здатного застосовувати новітні інформаційні технології у своїй професійній діяльності.

Ключові слова: студент, медичний коледж, професійна підготовка, особливості професійної підготовки.

Неперервний процес удосконалення професійної освіти в Україні пов'язаний зі зміною соціально-економічних умов і науково-технічним прогресом, котрі висувають підвищені вимоги до підготовки фахівців різних галузей. У проекті наказу “Про затвердження порядку створення та обліку електронних ресурсів МОЗ та підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління МОЗ” вказано: “Основним змістом державної політики є необхідні методи, стратегія й тактика, спрямовані на ліквідацію відставання охорони здоров'я в галузі інформатизації від передових світових держав і прискорення входження в інформаційний простір міжнародного співробітництва” [10].

Особливо гостро це питання постало в системі організації навчально-виховного процесу медичних закладів освіти I–II рівнів акредитації. Навчальні плани та програми в основному забезпечують сприятливі передумови для формування медичних працівників нової формації, але традиційні підходи до організації навчального процесу не дають змоги вирішити ці питання в повному обсязі. Саме це загострює суперечності між сучасними вимогами до випускника медичного коледжу та здатністю системи освіти їх задовольнити.

Малозабезпеченість засобами нових інформаційних технологій, проблема інформаційної культури як викладачів, так і студентів, низький рівень комп'ютерної грамотності й відсутність навичок роботи з мережевими технологіями гальмують упровадження інформаційних технологій у навчальний процес. Опанування таких технологій формує новаторські підходи випускників медичних навчальних закладів до вирішення виробничих завдань, орієнтує на професійну діяльність, розвиває вміння оцінювати ситуацію, адекватно діяти, виявляти творчість, виважено приймати рішення, розв'язувати нестандартні ситуаційні завдання.

Основи підготовки студентів до використання інформаційних технологій у професійній діяльності викладено в працях Р. Гуревича, М. Жалдака, Ю. Жука, В. Клочка. Розвитку психолого-педагогічних проблем використання комп'ютерів у навчальному процесі присвячено праці Т. Ільїної, Ю. Машбиця, Н. Морзе, В. Монахова, Н. Тализіної. У дослідженнях Н. Апатової, І. Богданової, Л. Панченко, Л. Романишиної розглянуто наукові основи навчання з використанням НІТ. У зв'язку із цим набувають значення проблеми професійної підготовки студентів медичних коледжів у сфері інформаційних технологій, які нині посідають важливе місце в професійній підготовці сучасних студентів медичних коледжів.

Метою статті є визначення суті поняття “професійна підготовка сучасних студентів медичних коледжів” та виокремлення особливостей цієї підготовки.

Історико-педагогічні та сучасні наукові дослідження [2; 3] свідчать про те, що поняття “підготовка” має різні інтерпретації й обґрунтування.

У психолого-педагогічному словнику підготовку подано як формування й збагачення установок, знань і вмінь, необхідних індивіду для адекватного виконання специфічних завдань [12, с. 344]. У ряді інших словників підготовку визначено як процес створення й результат реалізації передумов для здійснення планованих дій, досягнення готовності об'єктів до використання.

На сучасному етапі в умовах переходу до ринкових відносин, головним завданням освіти є підготовка кваліфікованих спеціалістів з високим рівнем фахових знань, умінь, навичок. Науковий аналіз і результати дослідження свідчать: щоб якісно підготувати студента медичного коледжу, потрібно дати йому практичні навички роботи, а для цього необхідно в процесі навчання використовувати такі методи навчання, які викликають інтерес до професійно-практичних дисциплін, а також обмін професійним досвідом, пов'язаним з майбутньою спеціальністю; зацікавленість до спеціалізації та впровадження нових технологій навчання; дослідження результатів творчого зростання [4; 7].

Поняття “професійна підготовка” визначають як професійну (спеціальну) освіту, основний шлях здобуття якої – самоосвіта або навчання в системі професійної освіти [10]. Професійну підготовку студентів медичних коледжів потрібно розглядати як систему, у якій є професійні вміння відповідно до функціональних обов'язків майбутніх фахівців [7].

У спеціальній літературі наведено визначення двох основних понять, які становлять мету професійної підготовки, – “професія” і “спеціальність”. Спеціальність розкривають через предмет діяльності. Вона може бути як вузькою, так і широкою, але в будь-якому разі це знання про деякий фрагмент об'єктної діяльності, що відображається відповідним науковим предметом. Професія – об'єктивно необхідний, визначений через мету, особливий вид діяльності, пов'язаний із цим фрагментом реальності. Іншими словами, професія – діяльність, яка має власну мету й продукти, норми, засоби, які, зрештою, детерміновані соціальною функцією та технологією тієї сфери су-

спільного виробництва, яку ця діяльність обслуговує. У плані розмежування понять “спеціальність” і “професія” можна говорити як про технології навчання спеціальності (про знання щодо деякого фрагменту об’єктивної реальності, відображений відповідним науковим предметом), так і про технології навчання професії (особливий вид діяльності, пов’язаний із цим фрагментом діяльності), тобто про технологію професійної підготовки.

Професійна підготовка – здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю [5, с. 2].

Отже, результатом підготовки має стати готовність випускників до професійної діяльності. У психолого-педагогічній літературі, присвяченій підготовці студентів, вживаються поняття “готовність до діяльності”, “готовність до праці”, “готовність до професійної діяльності”.

Дослідники (Г. Коджаспирова, А. Коджаспиров) визначають поняття “готовність до діяльності” як “складну динамічну систему, що включає інтелектуальні, емоційні, мотиваційні та вольові сторони психіки” [6, с. 55]. А К. Платонов розглядає поняття “готовність до праці” як “результат професійного навчання і виховання, професійний розвиток та соціальну зрілість особистості” [9, с. 28].

Уважаємо, що професійна готовність фахівця передбачає наявність у нього відповідного рівня професійної компетентності та культури, а також здатності до саморегуляції, самонастрою на відповідну діяльність, уміння мобілізувати свій професійний (духовний, особистісний та фізичний) потенціал на вирішення поставлених завдань у відповідних умовах.

Дещо іншої думки щодо структури професійної готовності дотримується В. Сластьонін [14]. Учений виокремлює такі компоненти професійної готовності, як:

- орієнтовний (рівень професійного розвитку пізнавальної сфери особистості фахівця: професійного сприйняття, уваги, пам’яті, мислення, уяви);
- спонукальний, мотиваційний, що визначає професійну спрямованість особистості й силу її зусиль, ступінь старанності в діяльності;
- виконавчий, що включає в себе професійну майстерність (сукупність професійно важливих якостей, знань, умінь, навичок, звичок професійної поведінки), необхідний рівень розвитку професійно важливих здібностей і вольової підготовленості фахівця, його здатності до саморегуляції поведінки й діяльності [14, с. 460].

На основі аналізу наукової літератури можна зробити висновок: незважаючи на наявність різних поглядів на суть поняття “професійна готовність”, спільним у всіх наведених трактуваннях є співвіднесення поняття з результатом професійної підготовки.

Зауважимо, що практична діяльність медичних фахівців тісно пов’язана з отриманням, застосуванням, зберіганням, обробкою, передачею різної інформації, необхідної для вирішення конкретних медичних завдань. Тому поняття “інформація” важливе для нашого дослідження й вимагає більш ретельного розгляду.

У науковій літературі можна зустріти два підходи до вивчення цього поняття: філософський та прикладний. У сучасній філософії інформацію розуміють як міру розподілу маси й енергії в просторі та часі. Вона об'єктивна й не залежить від свідомості. Це один з обов'язкових атрибутів матерії. У прикладному значенні поняття "інформація" згадується частіше. Важливу роль у визначенні поняття "інформація" відіграє поняття "дані". Дані – це отримані в результаті спостереження (дослідження) числа або виявлені явища, що позначаються символами або словами, які фіксуються, передаються за допомогою засобів зв'язку, можуть оброблятися з використанням обчислювальної техніки. Дані накопичуються індивідуумом як результат досвіду й зафіксовані в тій або іншій формі являють собою знання. Інформація – це первинні і (або) перероблені дані. У тлумачному словнику подано таке визначення: "Інформація – це: відомості про навколишній світ і те, що відбувається в ньому; повідомлення, що інформують про стан справ, про стан чого-небудь" [8].

Е. Румянцева, Е. Слюсар [13] виділяють властивості, притаманні інформації: інформація нематеріальна, незважаючи на те, що вона виявляється у формі знаків і сигналів на матеріальних носіях; знаки й сигнали можуть надати інформацію тільки для одержувача, здатного їх сприйняти та розпізнати; інформація невід'ємна від фізичного носія, але водночас не пов'язана ні з конкретним носієм, ні з конкретною мовою; інформація дискретна – вона складається з окремих фактичних даних, що передаються у вигляді окремих повідомлень; водночас інформація неперервна – вона накопичується й розвивається поступово.

Медична діяльність передбачає аналітичну роботу зі значними обсягами й потоками наукової, навчальної та технологічної медичної інформації. Аналіз наукових досліджень [1; 11] надав змогу встановити, що під медичною інформацією розуміють сукупність даних про пацієнтів і захворювання, що утворюється при їх взаємодії з адекватними методами й знімає неповноту попередніх знань. З метою підвищення якості медичної допомоги останніми десятиліттями застосовують різні технології обробки медичної інформації.

При підготовці медичного персоналу новітні інформаційні технології відіграють значну роль у їх майбутній професії, вони є "інструментом" для вирішення багатьох медичних завдань, поставлених перед студентами. Але особливість новітніх інформаційних технологій полягає ще й в інтенсифікації навчального процесу, підвищенні його ефективності та якості.

У межах проведеного дослідження особливо важливим для нас видається володіння й використання студентами-медиками різних інформаційних технологій у навчальній і медичній діяльності.

З метою підвищення якості медичної допомоги та усунення труднощів, пов'язаних з необхідністю роботи з дедалі більшими обсягами наукової, навчальної, технологічної медичної інформації, останніми десятиліттями застосовують різні інформаційні технології. Успіх володіння інформаційними технологіями залежить, насамперед, від інтуїтивного розуміння

механізмів роботи, тому на сьогодні медичний працівник повинен бути відповідним чином підготовленим для роботи з інформацією.

На сучасному етапі підготовки студентів особливо значущими стають такі вміння, як пошук актуальної інформації, перетворення її на знання, раціональне користування цим знанням і на цій основі здатність самостійно створювати нове знання.

“Незвідність” інформаційної грамотності до утилітарних умінь і навичок пошуку та обробки інформації, нерозривний зв’язок інформаційної грамотності з розвитком інтелектуальних здібностей людини – ці висновки є принципово значущими. Вони підтверджуються емпіричними даними й спостереженнями.

Висновки. Отже, аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що підготовка – це надання фахових знань, умінь, навичок студентам медичних коледжів у процесі навчання. Професійну підготовку студентів медичних коледжів потрібно розглядати як систему, у якій є професійні вміння відповідно до функціональних обов’язків майбутніх фахівців.

Виокремлені особливості професійної підготовки сучасних студентів медичних коледжів сприяють реалізації мети системи професійної освіти – виховання та підготовка конкурентоспроможного висококваліфікованого спеціаліста зі світоглядом гуманістичного спрямування, готового до гармонійного життя та ефективної діяльності в суспільстві, а також здатного застосовувати новітні інформаційні технології у своїй професійній діяльності.

Перспективами подальших досліджень може бути науковий аналіз ефективності впровадження технологій мобільного навчання в процес професійної підготовки студентів медичних коледжів.

Список використаної літератури

1. Арунц Г. Г. Информационные технологии в медицине и здравоохранении : практикум / Г. Г. Арунц, Д. Н. Столбовский, А. Ю. Калинин. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2009. – 381 с.
2. Афанасьев В. В. Формирование творческой активности студентов в процессе решения математических задач : монография / В. В. Афанасьев. – Ярославль : Изд-во ЯГПУ им. К. Д. Ушинского, 1996. – 168 с.
3. Борытко Н. М. Введение в педагогическую деятельность : учеб. для студ. пед. вузов / Н. М. Борытко, И. А. Соловцова, А. М. Байбаков ; под ред. Н. М. Борытко. – Волгоград : Изд-во ВГИПК РО, 2006. – 59 с.
4. Жерновникова О. А. Дидактичні умови стимулювання самостійної навчальної діяльності студентів медичного коледжу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / О. А. Жерновникова. – Харків, 2009. – 219 с.
5. Про вищу освіту : Закон України // Освіта України. – 2002. – № 17. – С. 2.
6. Коджаспирова Г. М. Педагогический словарь : для студ. высш. и сред. пед. учеб. завед. / Г. М. Коджаспирова, А. Ю. Коджаспиров. – Москва : Академия, 2003. – 176 с.
7. Лавриш Ю. Е. Професійна підготовка медсестер в університетах Канади : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ю. Е. Лавриш. – Київ, 2009. – 23 с.
8. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова. – Москва : ИТИ Технологии, 2006. – 944 с.

9. Платонов К. К. Краткий словарь системы психологических понятий / К. К. Платонов. – Москва, 1984. – 384 с.
10. Психологическое обеспечение профессиональной деятельности / под ред. Г. С. Никифорова. – Санкт-Петербург : С.-ПБУ, 1991. – 152 с.
11. Доценко В. І. Медична інформатика : навч. посіб. / В. І. Доценко, О. В. Сілкова. – Полтава : УМСА, 2005. – 164 с.
12. Психолого-педагогический словарь для учителей и руководителей общеобразовательных учреждений / под ред. П. И. Пидкасистого. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1998. – 544 с.
13. Румянцева Е. Л. Информационные технологии : учеб. пособ. / Е. Л. Румянцева, В. В. Слюсарь. – Москва : ИНФРА-М, 2013. – 256 с.
14. Слостенин В. А. Психология и педагогика : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед. / В. А. Слостенин, В. П. Каширин. – Москва : Академия, 2003. – 480 с.

Стаття надійшла до редакції 19.09.2016.

Юхно Н. В. Особенности профессиональной подготовки современных студентов медицинских колледжей

В статье на основе научной литературы определена сущность понятия “профессиональная подготовка современных студентов медицинских колледжей”. Выделены особенности профессиональной подготовки студентов медицинских колледжей. Доказано, что они способствуют реализации цели системы профессионального образования – воспитание и подготовка конкурентоспособного высококвалифицированного специалиста с мировоззрением гуманистического направления, готового к гармоничной жизни и эффективной деятельности в обществе, а также способного применять новейшие информационные технологии в своей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: студент, медицинский колледж, профессиональная подготовка, особенности профессиональной подготовки.

Yuhno N. Features of the Professional Training Students' of Medical Colleges

On the basis of the scientific literature defines the essence of the concept of “the professional training students' of medical colleges”. The author singled out the features of the professional training students' of medical colleges.

At present, in the transition to a market economy, the main task of education is to prepare qualified professionals with a high level of professional knowledge, skills, practical skills. The scientific analysis and results of the study show: to qualitatively prepare the student of medical college, you need to give him practical skills, and this requires a process of learning to use such training methods that cause students interested in vocational and practical subjects and use: the exchange of professional experience with future profession; interest in specialization and introduction of new learning technologies; research results of creative growth; motivation of student learning activities. The training of students of medical colleges should be seen as a system in which there are professional skills, knowledge and skills in accordance with the functional responsibilities of future professionals about their positions. Proved that certain features of training modern students of medical colleges contribute to the goal of professional education – education and training of competitive highly qualified specialist with the outlook of humanistic orientation, ready to harmonious living and effective activity in the community, and able to use modern information technologies in their professional activities. As part of the study is especially important to us appears to possession and use of medical students of various information technology training and future careers. Therefore, prospects further research can be conducted scientific analysis on the effectiveness of implementation of mobile technologies in education process of students' training of medical colleges.

Key words: student, medical college, professional training, features of the professional training.